

Kennismaken met andere werelden, ideeën en opvattingen

Jeugdboeken die passen bij burgerschapsonderwijs

Jacques Brooijmans. (2023). *Morgen kan het anders zijn*. Clavis. Isbn 978 90 448 5248 6, € 27,95, 656 blz.

Caja Cazemier. (2023). *Split second*. Ploegsma. Isbn 978 90 216 8405 5, € 15,99, 237 blz.

Mirjam Oldenhavé. (2023). *De levens van Lanya*. Ploegsma. Isbn 978 90 216 8428 4, € 15,99, 158 blz.

Alice Oseman. (2023). *Heartstopper deel 5: Nick en Charlie zijn klaar voor de volgende stap*. Van Goor. Isbn 978 90 003 8125 8, € 15,99, 336 blz.

Stefan Raatgever. (2023). *De jongen die van de klif sprong en zacht terecht kwam*. Luitingh-Sijthoff. Isbn 978 90 245 9720 8, € 18,99, 216 blz.

Burgerschapsvaardigheden doen ertoe zo dra je je verbonden wilt voelen met onze democratische en pluriforme samenleving. Het zijn vaardigheden die niet ieder kind van huis uit meekrijgt. Sinds 2006 is er een wettelijke opdracht vanuit de overheid om in het onderwijs aandacht te besteden aan burgerschap. Dit betekent dat scholen zich onder meer richten op het bijbrengen van kennis over en respect voor verschillen in godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, afkomst, geslacht, handicap of seksuele gerichtheid.

Leerlingen die lezen, maken als vanzelf kennis met andere werelden, ideeën en opvattingen. Daarbij hoeft je het heus niet altijd met de ander eens te zijn, maar als lezer ontwikkel je wel je empathisch vermogen. Hierna een keuze uit het rijke aanbod van jeugdboeken die prima passen bij burgerschap. Bijna alle titels zijn van Nederlandse origine en geschikt voor lezers in de onder- en middenbouw. Alleen het lijvige *Morgen kan het anders zijn* van Brooijmans is meer geschikt voor de geoefende lezers in de bovenbouw.

Coming of age

Als de negentienjarige Alec na een moeilijke schoolcarrière zijn eindexamen probeert te halen, bevindt hij zich tot zijn eigen ergernis nog steeds in het loserpeloton van de maagden. Zijn veilig kabbelende bestaan wordt echter opgeschud door een nieuwe klasgenoot. De onaangepaste Björn maakt bij hem gevoelens los die hij altijd heeft weten te verbergen, ook voor zichzelf. Hij wordt meegevoerd in een zoektocht naar zijn ware identiteit en voor het eerst durft hij onder ogen te zien wat hij nooit heeft willen toegeven. Maar op het moment dat zijn felbegeerde diploma voor het grijpen ligt en daarmee een ticket naar de toekomst, verdwijnt Björn ineens...

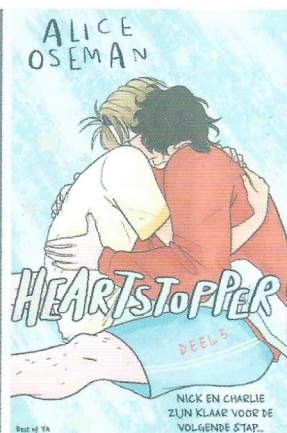
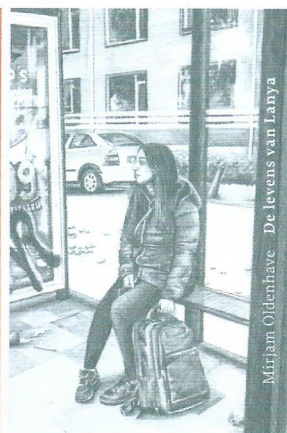
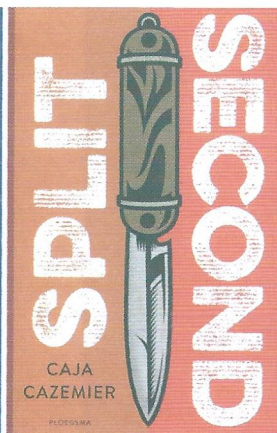
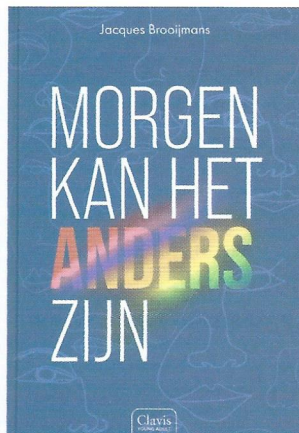
Stefan Raatgever (1980) is popjournalist en interviewer. Na bijna vijftien jaar bij het *Algemeen Dagblad* te hebben gewerkt, maakte hij de overstap naar *Het Parool*.

Met enige regelmaat is hij in de media te zien en te horen als Songfestival- en popmuziekdeskundige. De semiautobiografische youngadultroman *De jongen die van de klif sprong en zacht terecht kwam* is zijn debuut. Deze coming-of-ageroman met zijn voor jongeren herkenbare en actuele thema's als diversiteit, identiteit en geaardheid werd door recensenten goed ontvangen en is geschikt voor lezers van vijftien jaar en ouder.

Mes

Zijn vrienden hebben allemaal een mes op zak, en dus is dat voor Thijs (16) ook vanzelfsprekend. Een mes draag je immers om jezelf te beschermen. Wat er zou kunnen gebeuren als je het ook écht gebruikt, daar denkt Thijs niet over na. Tot het te laat is. Ineens is hij een crimineel. Politie, jeugdgevangenis, reclassering, schaamte en schuldgevoel, het komt allemaal voorbij. Thijs is in shock. Hij was toch een doodnormale jongen met een doodnormaal leven? Maar nu is hij van het ene op het andere moment in een nachtmerrie beland en daar moet hij zelf weer uit zien te komen.

Caja Cazemier (1958) geldt als een ervaren schrijfster die zich met name verdiept in onderwerpen waarmee jongeren te maken kunnen krijgen als zij tussen de elf en zestien jaar oud zijn. Denk daarbij aan eenzaamheid, seksualiteit, alcohol en drugs. Voor het schrijven van *Split second* onderzocht zij het fenomeen dat

jongeren steeds vaker wapens dragen. Zij sprak onder meer met een kinderrechter, een rechercheur, iemand van de jeugdreclassering en een jonge dader.

Split second is een vlot geschreven realistisch verhaal waarin Cazemier zonder al te belerend over te komen een indringend en vooral waarheidsgetrouw beeld geeft van de gevolgen van zinloos geweld. Een aanrader voor lezers van dertien jaar en ouder.

Normaal doen

De zestienjarige Lanya vluchtte als kind met haar Koerdische gezin van Irak naar Nederland, waarna haar ouders in een asielzoekerscentrum terechtkwamen en Lanya en haar zusje bij een pleeggezin. Pas na zeven jaar krijgt het gezin een verblijfsvergunning en een eigen huis, maar dan begint ook Lanya's grote worsteling. Haar ouders verwachten dat alle kinderen weer 'normaal' gaan doen – net als vroeger in Irak. Maar dat kan Lanya niet meer, want zij wil haar eigen leven leiden. Om uithuwelijking te voorkomen duikt Lanya onder en dan beginnen de problemen pas echt.

Mirjam Oldenhave (1960) vertelt in *De levens van Lanya* het verhaal van haar verwesterde pleegdochter die van haar ouders weer een Koerdisch meisje moest worden. Een aangrijpende, waargebeurde geschiedenis over een Koerdisch-Nederlands meisje dat tegen alles in haar eigen weg kiest. Prachtig geïllustreerd

door Carolien Wesselink. Voor lezers vanaf dertien jaar.

De volgende stap

Het langverwachte vijfde deel van de *Heartstopper*-serie is verschenen, de internationaal razend populaire graphic novels over de homoseksuele Nick en Charlie. De jongens hebben een pittig jaar achter de rug. Samen hebben ze ontzettend veel meegemaakt, maar hun relatie is sterker dan ooit. Charlie heeft het gevoel dat hij wel klaar is voor de volgende stap in hun relatie. Hij wil graag logeren bij Nick en hij probeert zijn moeder om toestemming te vragen. Dat blijkt nogal een uitdaging. En Nick heeft, nu hij bijna zijn laatste schooljaar ingaat, ook andere dingen aan zijn hoofd. Zo moet hij kiezen naar welke universiteit hij wil. Wil hij het liefste dicht bij Charlie blijven, of kan hij beter uitwijken naar een leuke universiteit aan de andere kant van het land? En wat betekent dat voor hun relatie?

Met de *Heartstopper*-boeken, die door Netflix werden bewerkt tot een razend succesvolle serie, wist Alice Oseman (1994) jong en oud te raken en trekt ze het onderwerp homoseksualiteit uit de taboesfeer. Voor lezers van dertien jaar en ouder.

Identiteit

Jordi zit in het laatste jaar van de middelbare school, zonder zijn beste vrienden

Brent en Ilse. Hij besluit iets bijzonders te maken van dit jaar. Hij wil zich openstellen voor alles en voor iedereen die in zijn leven opduikt. Zo raakt hij geïnspireerd door zijn klasgenote Marieke, die steeds uitgesprokener voor democratische rechten vecht. De verliefde Björn, in politiek opzicht zijn tegenpool, brengt hem op zijn beurt onverwacht in verwarring. Intussen trekt de Praagse kunststudente Irina hem haar spannende wereld in. Gelukkig vindt hij houvast in de gesprekken met zijn grootvader. Onzeker in het leven en de liefde begint Jordi te schrijven over alles wat hem bezighoudt: hoe kunst, politiek en liefde samenhangen en hoe onvoorziene wendingen toekomst bieden. Een oud boek vol pleidooien voor vrijheid en verdraagzaamheid geeft hem daarbij inspiratie. Stap voor stap krijgt Jordi zicht op zichzelf en op een wereld vol maatschappelijke spanningen.

Jacques Brooijmans (1964) schrijft voornamelijk adolescentenromans waarin de hoofdpersoon worstelt met het vinden van een identiteit. Hij blijft daarin gewoonlijk dicht bij zichzelf. *Morgen kan het anders zijn* is een intrigerend, geëngageerd boek over onszelf, elkaar en de toekomst – voor ervaren lezers in de bovenbouw.

Rob van Veen

Voor meer informatie over deze maar ook andere boeken, ga naar robsjeugdboekenblog.blogspot.com.